

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oră 12 fl., a treia
oră 10 fl.

Tot ce privesce fóia,
să se adreseze la: Re-
dactiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blas.

Fóe bisericescă-politică.

Anul XIII.

Blas 24 Octobře 1903.

Numărul 43.

EPISTOLA ENCICLICĂ

a Sfinției Sale Papa PIŪ X.

îndreptată tuturor Patriarhilor, Archi-
episcopilor, Episcopilor și Ordinarilor.*Venerabili Frați!**Salutare și binecuvântare apostolică!*
(Fine.)

Abia va fi de lipsă, să spunem, cu ce mijloce ne sîrguim spre ținta acésta; ele sînt cunoscute. Grijea Vóstră cea dintăi are să fie, să închipuți pe Christos în aceia, pe cari problema slujbei lor îl mănăie, ca ei să-l închipuască în alții. Înțelegem pe preoți. Toți, cei ce au primit sfința chirotonie, au să știe, că ei au aceeași problemă, carea mărturisese Pavel, că a primit-o, când zice: „Feții mei, pe cari érași cu durere vă nasc, până ce se va închipi Christos întru voi” (Gal. 4, 19). Dară cum ar pute ei, să deprindă slujba acésta, mai înainte de ce s'ar fi îmbrăcat ei înșiși în Christos și anume așa, cât să pótă aplica șie-și cuvintele Apostolinii: „Viez, nu de acum eți, ci viezi întru mine Christos” (Gal. 2, 20), „că mie a vieții este Christos” (Fil. 1, 21)? Adevărat că pe toți credincioșii îi privesce admoniarea aceea, că mergem spre „om desevărsit, la măsura vristii plinirii lui Christos” (Ef. 4, 13), dară ea totuși privesce în rîdul cel dintăi pe preot; acesta se numește deci „al doilea Christos” nu numai pentru împărtășirea puterii, ci și pentru rîvnirea lucrărilor, în virtutea cărora are, să închipuască chipul lui Christos.

Cât de mare are, Venerabili Frați, să fie între împrejurările acestea grijea Vóstră de formarea clerului spre traiu desevărsit! Tóte lucrurile cele alalte au, să se retragă dinaintea acestuia. Purtați deci grije de întocmirea și chivernisirea seminarelor cea după canóne, pentru ca ele să înflorească în privința învățării și a moravurilor. Seminariul să fie fiesce căruia din Voi o bucurie a inimii; nu întrelăsați nimica, ce servește spre înaintarea lui, în ce chip a hotărît sinodul din Trident cu atăta îngrijire. În clipele chirotonirii nu uitați, ce rînduesce Pavel lui Timotei: „Mănile curénd niméoul să nu le pu” (I Tim. 5, 22), și aveți în tot de una înaintea ochilor că în casurile cele mai multe turma va fi în viitoriu așa, pe cum sînt păstorii, pe cari îi puneți spre păzirea ei. Nici o împrejurare, ce nu are de a face cu lucrul acesta, să nu aibă nici o înfrîntă asupra lui, ci dimpotrivă să căutați numai la Dumnezeu și la biserică, pe cum și la mănținerea cea veclnică a sufletelor, pentru ca să nu vă faceți părtași în păcate străine (I Tim. 5, 22).

Preoții cei noi chirotoniți încă să nu fie lipsiți de interesarea Vóstră; lăsați deci, Venerabili Frați, rogu-Vă, ca ei să vină a dese la Voi, învățați rîvna lor, ca ei să se siléscă numai spre mărirea lui Dumnezeu și spre mănținerea sufletelor. Noi din parte-Ne vom sta la pază, ca membrii clerului să nu ajungă în laturile unei științe, carea se numește nouă, dară este amăgitoare și nu are nici o împărtășire cu Christos, ci cu argumente mincinoase orbitóre cércă, să dobîndéscă intrare rătăcirilor raționalismului și semiraționalismului. De acésta a zis deja Pavel lui Timotei, să se păzescă (I Tim. 6, 20).

Acésta nu va să însemne, că Noi doră am denega lauda Nóstră acelora dintre preoții mai tineri, cari se sfințesc unor studii folositoare pe tóte terenele științei, pentru ca așa să câștige arme spre apărarea adevărului și spre înfruntarea hulirilor, cari le fac urgisitorii credinței. Adevărat că Noi în tot de una vom prețui mai mult pe aceia, cari fără de a neglija științele dumnezeesci și omenești în rîndul cel dintăi se sfințesc grijii sufletelor prin căștigarea darurilor acelora, cari împodobesc pe preotul cel rîvnitor de mărirea lui Dumnezeu. Ne face durere neînțetată, că se potrivește și zilelor noastre tânguirea lui Ieremie: „Pruncii au cerut pâne, nu este, cine să le frîngă lor” (Plâng. 4, 4). Este adevărat a bună samă, că în cler nu lipsesc de aceia, cari fiesce care după talentul său se sfințesc unor ținte, cari sînt de folos mai mult numai la părere de cât în realitate; de altă parte înse par a nu fi prea mulți aceia, cari după pilda lui Christos își leau de îndreptării cuvîntul profetului: „Spiritul Domnului m'a uns, bine a vesti sêracilor m'a trimis, a vindeca pe cei sdrobiți cu inima, a vesti robilor scăpare și orbilor vedere” (Lc. 4, 18 ur.).

Dară cine nu înțelege óre, Venerabili Frați, că astăzi, când omenimea se lasă așa de mult a fi povățuită de rațiunea singură și de boldul său spre libertate, instrucția religioasă este mijlocul cel dintăi spre restaurarea stăpîniei chiar preste inimile ómenilor? Câți sînt aceia, cari urésc pe Christos și urgisesc biserică și Evangelia, și anume mai mult din nesciința de cât din rătăcirea inimii! Lor li-se potrivește cu adevărat cuvintele: „Acestia căre nu știu, hulesc” (Înd. 2, 10). Și de acésta dăm nu numai în massa poporului, carele nșor pótă fi dus în rătăcire, ci și în clasele culte și chiar și la aceia, cari pe alt teren dovedesc știință însemnată. Le lipsesc credința, căci nu pótă, să se admită, că înmulțirea științei nădușec credința, ci dimpotrivă acésta o face necunoscința; cu cât necunoscința este mai mare, în măsură cu atît mai mare se întimlă lăpédarea de la credință. De aceea s'a dat Apostolilor porunca: „Mergénd învățați tóte neamurile” (M. 28, 19).

Dară pentru ca învățatura și studiul să aducă ródele așteptate, și să se închipuască întru toți Christos, trebuie să se țină tare, că nimica nu lucră mai cu rezultat ca dragostea. Nu în cutremur este Dumnezeu, se zice în cartea Împăraților (III, 19, 11). Înzădarnică e sperarea, că prin asprime și severitate ar poté, să se câștige ómenii pentru Dumnezeu; ba dacă am căuta prea aspru la rătăcirii și am certa prea severgreșelele, acésta une oria ar aduce mai multă pagubă de eăt folos. Lui Timotei i-a zis Apostolul: „Mustră, certă, îndemnă,” dar așa a adaus, „cu tótă răbdarea” (II Tim. 4, 2).

Christos ne-a dat spre acésta pilde: „Veniți la mine toți cei osteniți și însărcinați, și eți voiți odihni pe voi” (Mt. 11, 28). Cu acestea a înțeles pe aceia, cari petreceau în păcat și în rătăcire. Ce blândéță mare arată aci dumnezeescul învățătoriu! Ce dragoste, ce blândéță față cu toți cei însărcinați! Bunătatea inimii lui o zugrăvesce Isaie cu cuvintele: „Dat-am Spiritul meu preste ei. Nu va striga, nici va lăsa. Trestia frântă nu o va sdrobi, și imul, ce înmegă, nu-l va stîlge” (Isaie 42, 1 urr). Dragostea acésta îndelung răbdătoare și milostivă (I Cor. 13, 4) are neapărat, să se estindă și la aceia, cari ne sînt vrășmași ori ne persecutéază. În ce chip zice Pavel (I. c. 4, 12 urr.): „Ocaritiți fiind grăim de bine, persecutați fiind răbdăm, huliți mângăiam.” Dară pótă că ei nu sînt așa de răi, pe cum se par. Îndemnați de conversarea cu alții, de prejudețe, de sfatul și pilda altora, de alipire greșită s'au alărurat la vrășmașii religiei; ei cu tóte acestea nu sînt de o gândire așa de rea, pe cum vor ei tuși-și, să fie socotiți. De ce am lăpéda deci sperarea, că văpaea dragostii creștinesci va alunga întunerecul cel din spiritele lor și de o dată le va readuce lumina și pacea lui Dumnezeu? Une oria pótă că am avé, să așteptăm multă vreme rezultatul, dară dragostea nu slăbesce, căci ea știe, că Dumnezeu răsplătesce după voința cea bună, érá nu după rezultat.

Dar în problema acésta grea de a readuce omenimea la Christos Voi și clerul Vostru nu aveți, să fii fără de ajutorăriu. „Și le-a poruncit lor unuia fiesce căruia pentru deapropéle său” (Is. Sir. 17, 12). Nu numai servitorii sanctuariului, ci toți credincioșii fără deosebire au, să servéscă intereselor lui Dumnezeu și ale sufletelor, nu fiesce carele singur și după planul și placul său propriu, ci în tot de una sub povățuirea și după instrucția episcopilor; numai Voué Vă compete, să învățați și să chivernisiți, pe cari v'a pus sfîntul Spirit ca să-pasceți biserică lui Dumnezeu (Fapt. 20, 28). Înaintașii Noștri au aprobat deja de multă vreme aceea, că bărbați catolici se întrunesc spre scopuri felurite, dar în tot de una spre binele religiei. Noi încă

Cetiți!**BEN HUR****Cetiți!**

— Unul dintre cele mai sensaționale, instructive și moralisătoare romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fl.

A apărut în editura „Unirei”.

aprobăm întreprinderea acésta foarte bună și dorim foarte, ca ea să se răspândească și să înflorească prin cetăți și pe la țară. Într'aceea înse însoțirile de felul acesta să albă înaintea ochilor mai ales aceea, ca toți membrii lor să și trăească în tot de una traiu creștinesc. Folosește puțin aceea, că se discută cu agerime spirituală cestiuni felurite și se rostesc cuvintări despre drepturi și datorințe, dacă acésta n'are de a face cu activitatea practică. Activitate practică, acésta este devisa timpului, dar activitate, carea se îndreptăză după legile dumnezeesce și după poruncile bisericii, se întemeiează pe mărturisirea bărbătească și pe față a religiei și se vedește îndepărtarea de fapte de tot felul de ale dragostii creștinesce fără de considerare la sine și la avantajuri pămîntesce. Pilda cea alésă a atător luptători de ai lui Christos pe terenul acesta este cu mult mai lucrătoare de cât vorbe și cuvintări frumoase; ușor se va întâmpla, că în urma pildei acesteia mulți lăpădând temeri, preocupări și îndoieli vor trece la Christos și vor răspândi pretutindena cunoștința și dragostea lui, cari sînt calea la fericirea cea adevărată și veritabilă. Dacă prin cetăți și pe la sate vor păzi cu credință poruncile lui Dumnezeu, vor cinși religia, vor primi a dese ori sfintele taine și vor păzi toate cele alalte lucruri, cari se pretind la traiul creștinesc, atunci nu va fi mai mult lipsă de silință prea mare spre aceea, ca să se întemeieze toate într'u Christos. Și toate acestea nu servesc numai spre dobîndirea de daruri ceresce, ci folosesc și în viața pămîntescă și înainteză binele statelor. Dacă s'au ajuns acelea, atunci bogății vor ajuta celor săraci din dragoste și dreptate. Era aceștia își vor purta neajunsurile într'u răbdare și liniște; cetățenii nu vor asculta de poftele sale proprii, ci de legi, și vor socoti de datorință sfîntă a cinși și iubi pe principii și chivernisitorii statelor, puterea căroră este de la Dumnezeu (Rom. 13. 1). Și în sfîrșit toți vor nutri convicția, că biserică conform întemeierii sale prin Christos are, să poședă libertatea sa deplină și neștirbită, și nu are, să fie supusă nici unei stăpîni străine

și că Noi, când pretindem chiar libertatea acésta, nu numai păzim drepturile cele mai sfînte ale religiei, ci înaintăm și binele și siguranța poporilor. Căci „evlavie spre toate este de folos“ (I Tim. 4. 8), și dacă ea înflorește și este neîmpedecată, atunci de la sine „va locui poporul lui în cetatea păcii“ (Isaie 32. 17).

„Dumnezeu bogat fiind într'u milă“ (Ef. 2. 4) zoréscă într'u dar întemeierea acésta a poporilor într'u Christos Isus, căci acésta lucrare „nu este nici a celui ce voește, nici a celui ce alérgă, ci a lui Dumnezeu celui ce miluește“ (Rom. 9. 16). Era Noi, Venerabili Frați, vom să o cerem acésta într'u spiritul smereniei (Dan, 3. 39) în rugăciune zilnică și neîncetată de la ei pentru meritele lui Isus Christos. Să ne folosim afară de aceea de mijlocirea cea puternică a Preafericitei Maici lui Dumnezeu, că pentru a dobîndi ajutorul ei am publicat scrisoarea acésta în ziua acésta, carea a fost sfîntită spre plinirea devoțiunii Rosariului. Toate cele ce înaintașul Nostru a hotărît cu privire la plinirea devoțiunii Rosariului în luna Octombrie, toate acestea le rînduim și Noi și le întărim mai hotărînd afară de aceea, să recurgă creștinii și la mijlocirea feciorescului Mire al Maicii lui Dumnezeu, carele este patronul bisericii catolice, și la a sfîntilor Petru și Pavel.

Pantru ca toate acestea să se întîmple și să și reușéscă așa, pe cum Ne este dorința, cerem pe sama Vóstră într'u îmbelșugare bogată ajutorul darurilor ceresce. Ca dovadă a dragostii Nóstre celei intime, cu carea Vă cuprindem pe Voi și pe toți credincioșii, cari sînt încredințați Vóuă Vă împărtășim Vóuă, Venerabili Frați, și poporului vostru într'u Domnul binecuvîntarea apostoléscă.

Dat în Roma la sfîntul Petru în 4. Octombrie 1903, anul întăiu al Pontificatului Nostru.

Piú PP. X.

Congres ori Sinod ?

Itată marea întrebare la care avem să răspundem!

Nu să pôte nega, că starea actuală a clerului nostru este foarte critică! Eram să zic aprópe desperată! Și când zic aceste, nu esagerez! Vă rog observați și petreceți cu atențiune evenimentele! Ce însemnă vocile cari cu insistență strigă și cer convocarea unu congres ori a unu sinod? Dar articolii publicați în „Unirea“ cu titlul „Ad rem“, ce arată? ce însemnă? ce vedem? Pare că vezi, pare că auți plînsu, strigătu după ajutor a unuia, care să luptă pentru a-și apăra viața sa avuțu, ce nu e în stare să le mîntue de e lăsat singur în sártea sa!

Pe cât sînt de îndreptățite aceste voci pe atît pare că ar suna în deșert!

Am fost obișnuiți réu! Am așteptat îmbold de la superiori, am fost considerați și ne am considerat (și ne considerăm) gregari cari să sárim într'u apărarea generalului nostru care ne duce în foc! Și azi pare întórsă róta! Să ne înțelegem!

Copii au cerut pâne și nu era cine să li o sfărîme, putem zice cu tot dreptul!

Acuma clerul cere să iasă la luptă, numai că nu zice competenților: Ieșiți de ne conduceți că vă urmăm! Adunați-ve nu ca să ne plîngem de neajunsurile noastre apoi să ne reîntórcem acasă cu inimă și mai îndoișată, și mai desilusionați, nu; ci pentru ca din graiul vostru pe cari Dumnezeu V'au pus să păziți biserica, să auđim povețe și să ni să arete calea care trebuie să o urmăm, ca să isbitim! Vom avé neajunsuri? Nu ni se vor împlini imediat cererile saú ce ce cu tot dreptul pretindem? Dacă va fi de lipsă vom mai sacrifica și ne vom lupta și în viitor, numai să scim

FEUILLETON.

Nu te vom uita,...

Îubitului meu profesor Dr. V. Hossu.

Erau trei la număr ursitórele mândre ca luceafărul de séra, blânde ca blânda lună și frumoase ca și ingerii. Toate trei veghiau, resucind fire lucitoare din tortul de aur și mișcarea lor molatecă ca zefrul de séra, producea o bóre aducătoare de somn lin și dulce pe lângă trei ființe bune la bunul Dumnezeu: tata, mama și un ingeraș de copil abia născut. Mama de chinuri ușurată, cu inima plină de bucurie, că s'a născut om în lume, pe buze cu un zimbet cerese tocmai adormise.

Tata obosit de priveghieri se dase învins și într'un somn lin fața-i lumina de razele bucuriei abia gustate... își vedea ficiorul de-odată mare... visa dulce...

În leagăn era copilul, un ingeraș de copil în fașii calde și moi abia răsufând...

Miezul nopții sunase. Era timpul ursitórelor. Ele ca și trei stele încunjurată într'o clipită idealul leagăn și strălucirea lor se reflecta pe întreaga ființă a micului copil; apoi într'o tăcere sfîntă una începú:

„Puternice Dóme, Tu bunule părinte, înaintea cărnia stă deschisă cartea viitorului, învrednicesce-ne și pe noi a sci ursita acestui copil! Fă-ne sciuntóre de viitorul lui și las să scriem zile frumoase în cartea vieții lui. Ascultă-ne rugămintea, Dóme sfînte!“

Urmă érași o tăcere tainică frământată de un dor și așteptare încordată.

„... Sînt ingerul pázitor al acestui nou născut. Tatăl m'a trimis să-l însoțesc în calea vieții lui. El va fi bun, blând, plăcut și-l închină eú Sionului sfînt și păstor mare va fi turmei lui Christos. Voi, surori, v'ați făcut datorința, depártându-vé lăudați pe Domnul, că e bun și mare.“

Atunci sună ciasul. Era unul după miezul nopții, timpul spiritelor trecuse... Copilul începú se plînge, mama se trezi și luându-l la piept îl acoperi cu sárutul prim, cel mai dnos și dulce.

Era anul 1888.

Un tinér ochies, frumos cu fruntea lată și sênină, cu ochii negri strălucitori sosise în opidul Blaș de departe, departe din străbuna Roma, leagănul originii noastre și isvorul sciinței adevărate. Șese ani a petrecut aici, adăpându-se mereu din tot ce e sublim, frumos și bun. Fiul Bisericii sosise în sin cu mugurul a totă virtutea creștinescă, însuflețit și pătruns până în adîncul sufletului său de adevérurile sublime ale religiei celei singure adevărate.

Venit'a ca să mulțuméscă celor, cari prilej i-au dat, să ajungă la perfecțiune și se deie și altora din aceia ce a agonisit.

Și apoi a devenit apostol adevărat al acestor principii mântuitoare, sáding în inimile fragede a fitorilor servitori ai altarului, dorul după adevér și lumină.

Dr. Vasile Hossu, profesorul cel înbit și drag tuturor, era idealul clerului tinér. Îl aseptam cu dor la órele de dogmă și filosofie și când îl priviam oolo sus pe catedră propunédu cu un foc sfînt și convin-

gere proprie acestui mare talent oratoric. L'am fi tot ascultat, mereu l'am fi ascultat. Ne transpunea în cercuri înalte de cugutare și ne simțiam întreg „eul“ nostru ridicat în lumi ideale, unde sublimul și idealismul își au locuința.

Era într'o zi de Marți între órele 9—10 a. m. Profesorul — întârziase vre-o 10 minute și noi clericii din anul al II-lea eram nelinisciți de nesosirea lui.

De odată așa se deschide și în vec, zimbitorul nostru profesor întră în museii urcă catedră și începe a esplica.

„Preacurata vergura Maria este în adevér născătórea lui Dumnezeu“ era obiectul de preles.

Și a început lin, domol, apoi vócea-l era tot mai dulce și convingătoare și într'o însuflețire și entusiasm sfînt ne rápia cu sine. Întregă ființa noastră, cu mintea și sufletul cu tot, era a lui ascultând minunata prelegere. Mi-s'a întipărit adânc în inimă și nici odată nu voiú uita cuvintele din urmă: „ast fel s'a învrednicit, fecióra din Nazareth a fi mama lui Dumnezeu, Născătórea Celui preafînalt, preamărită va fi în veci și pururea până ce suflet de om va mai esista pe pámînt. Paza maicei Domnului fie-vé sent puternic în calea vieții și nu uitați în rugăciunile D-Vóstre, că și Ea mamă a fost, mama lui Christos, Fiul lui Dumnezeu“.

— Ce frumos a vorbit — îmi zicea vecinul meu cu ochii strălucitori de lacrimi... Véduta-i că și el a lăcrimat? Era o linisee neobișnuită în museii, catedra era liberă, s'a dus profesorul iar noi ascultătorii privim unul la altul ca treziți dintr'un vis minunat, carele prea frumos a fost și prea

că nu sîntem părăsiți de conducătorii și păstorii noștri, și nu sîntem legănați când în dreapta când în stînga de vîntul ce suflă?

Și părinții noștri s'au sacrificat ca să potă creia următorilor lor o stare mai bună și au făcut mult, dar n'au dus tóte la îndeplinire! Iar noi trebuie să scuturăm de pe umerile noastre acest jug rușinos a nepăsării!

Înzădar noi clerul inferior ne vom sbate ca peștele pe uscat! Nu auzim acel glas care să fie asemănat cu glasul spiritului de viață dătător!

Membrii ai clerului am fi foarte fericiți să vedem împlinit ceea ce așa de tare recomandă actualul Pontifex Pînă al X-lea în prima enciclică a Sa, că adică: Clerul mai ales cel tiner, cu dragoste părintească să fie îngrijit și des conchemat și adunat pe lângă păstorii săi, ca să vadă că inima păstorului arde de dragoste față de el, și că cel din urmă între frați, nu este desconsiderat.

Dragostea, bunătatea ce o are și trebuie să o aibă inima păstorului să o însușească clerul. Iar această numai așa să potă, dacă clerul vine în coatingere cât mai desă cu superiorul său!

Un cuvînt zis unei inimi care are să se lupte chiar de la începutul carierei sale cu multe neajunsuri, e cu mult mai eficace de cîr pastoralele cele mai frumoase! Nu le desconsider aceste, nici nu le micșorez valoarea; ci constat: nu e destul!

Nu numai determinarea mijloacelor cari cu toți îmbrățișîndu-le, ne vor duce la isbînda, nu numai că am avé bucuria și mîngăierea de a auzi din gura arhierilor noștri sfaturile părintești cari ar face bună impresie asupra clerului, și l'ar îndemna la muncă și la abnegare și mai mare, ci vîdînd

scurt. Am părăsit rînd pe rînd museul fără vorbă, nu cuteza nici unul să conturbe dispoziția extraordinară în care ne-a lăsat prelegerea!

— Un bărbat extraordinar și cât de bun și blînd ne ziceam noi. Ursit l-a fost acestul om, ca mare să fie și desigur, mult nu-l vom avea între noi.

15 ani fosta-i iubitul nostru profesor, sfătuitorul sincer și tare al multor inimi tinere în calea viitorului lor întunecos, tot de-a una lumină vîrsata-i pe cărările vieții lor nesigure.

Dumnezeu să-ți răsplătescă acest bine! Azi ești departe de noi. „Mare păstorii“ ajuns-a și-ți pasci turma pe o pășune unde noi nu putem trece — rămînîndu-ne dorul ca moștenire. Pasce pasce-ți turma cu mîna tare și braț înalt fericit mulți ani!

Chipul tău blînd și frumos îl vom păstra adînc în inimile noastre. Aci altar ți-am ridicat, pe care mereu vom jertfi una câte una din învățăturile primite de la Tine. Idealele Tale ne vom nisui a le realiza și în luptele noastre pentru Christos și sînta sa biserică vom privi adese și adînc în inimile noastre și de acolo chipul Tău mîngăiere și curaj ne va da de a trăi sau a muri pentru aceea ce Tu ne-ai învățat, pentru: Lumină și Adevăr.

Noi nu Te vom uita!

Frate mic.

alți coafrați mai înaintați în etate, gârboviți sub povara nu atît a anilor cât mai ales a luptelor pentru sf. noastră biserică și neam, și cari azi sînt hotărîți a să lupta și a suferi de e de lipsă ori ce, ca să vadă dusă cauza la limanul dorit, va fi pentru toți indemn la muncă, iar tinerii pe lângă indemn, vor potă primi multe sfaturi bune cari să le potă aplica cu mare folos în viața!

Nu numai ne am îndemna la muncă, ci am învăța mulți!

Cît bine ar veni clerului din această constătuire, din acest congres ori sinod ce s'ar ținea!

De la început s'a prezentat ideea tinerii unui congres unde convenind clerul și mireni din Archidieceasă să se sfătuescă despre cele de făcut ca starea clerului să se îmbunătătescă, mai apoi s'a ivit ideea ca din tóte dieceșele să se adune atît clerul cît și mireni și să pertracteze numai afacerile clerului. Mai pe urmă a venit la ideea că dacă numai chestiile referitoare la cler au a se rezolva, ținerea unui congres mixt e superflu și e destul ținerea unui sinod, apoi mai pe urmă vine ca un tulger din seniu articolul Domnului confrate Hubic unde să fac imputări clerului că ținerea unui congres ori sinod care e cerut cu insistință e asemănat unei poște de anarhici; că clerul nostru ar fi voit o adunare de grevă și nu un congres de fapt, cum îl numesc.

Aceste sînt fazele prin care pare a fi trecute ideea unei adunări, a unui congres și pe urmă a unui sinod. Cum am observat mai la deal, de avem a pertracta chestiuni referitoare exclusiv la cler, e destul ținerea unui sinod. Dacă nu, ar fi consult ca înaintea tinerii sinodului să fie și congres la care să participe și laicatul nostru?

Cred D-lor, că laicatul, mireni noștri nu e permis să-l eschidem din mijlocul nostru, ci trebuie să-l conchemăm și pe ei, ca auzînd și părerile lor, să fim mai în curat cu tóte! Și acești Domni au praxă încă frumoasă, pe cum și învățătura, și biserică nu l-a crescut și nu a spusat mi și sute de mi numai să-l vadă crescuți, ci ca de știința lor la cas de lipsă, să se potă folosi! Și cine ar cuteza a zice că azi nu avem lipsă de ei?

Viața bisericeii noastre nu se potă să nu intereseze și pe mireni noștri!

Să amintesc în locul prim scôla. Învățătorii noștri nu sînt mireni!

Sînt a se regula multe, foarte multe chestiuni scolare! Cine mai competenți de cît D-ni învățătorii și mai practici de cît ei, ca să aște și să propună modul de a eși din impas? Iar Auctorităților noastre bisericești grea răspundere le incumbă a asculta glasurile acestor ómeni bine meritați și a nu le desconsidera.

Din neînțelegerea iscată între biserică și scôla, respective a persónelor, să nasc frecări cari au urmări nefaste pentru ambele instituțiuni, și neamul suferi!

Și învățătorimea noastră să luptă cu nenumerate neajunsuri; trebuie să ne atragă atențiunea; trebuie să ne întîlnim cu ei; trebuie ca împrumutat să ne îndemnăm la muncă, la răbdare în lipsuri. Nu cred că pe această cale nu s'ar aplana multe rele și multe rîni să nu să vindece!

Asemenea zic și despre cealaltă mireni. Sînt multe chestiuni cari recer ómeni, iar aceștia numai în laicatul nostru li putem afla. Soluțiunea multor probleme să potă face pe această cale! mai mult mireni cu clerul venind în coatingere, pe lângă aceea că multe puncte chiar de interes privat s'ar dilucida, ar avé neapusea mîngăiere și bucurie întîndînd unul altuia brațul, ca într'o lucrare concordă, frumoasă, fără aninositate, fie care să nesuiească la înălțarea, Sionului românesc! (Unde! unul nu-l putere. . . (Unde! doi puterea creșce!

După congres să potă ține sinod, unde pertractându-se afacerile bisericești, pe lângă aceste, — ca concludinile congresului să fie cu mai mare auctoritate, s'ar potă supune spre aprobare.

Am obține scopul, clerul cu mireni și ar lucra în bună înțelegere!

De e vorbă de congres trebuie să-i dăm o atare formă și o atare organizare, ca operatele și influința lui să o simtă tótă inima și tótă societatea noastră greco-catolică.

Congresul, după modestele mele vederi numai așa are înțeles!

Nu mai că aceste ușor să zic dar greu să fac! Eu cred că nu!

Că ținerea acestui congres s'ar amîna pînă la primăvară, nu ne ar supăra! Și așa trebuie pregătit materialul, sau mai zis: trebuie ordinar, căci material brut, spre marea noastră durere, este destul! Pînă atunci s'ar potă împărți materialul, și apoi ne am presenta înaintea lumii în mod vrednic!

Avem exemple de organizări catolice puternice în Franța, Italia, Germania Belgia etc. . . unde laicatul și clerul, lucră pe tóte terenele și pun în uimire dușmanii! Pentru ce să nu putem face și noi asemenea?! Puțina bunăvoință și tóte să pot isprăvi! Lipsa unei acțiuni religioase, sociale-politice este foarte simțită!

Clerul și inteligența-mireană simte lipsa tinerii unui congres, și sperăm că auctoritatea noastră bisericească nu va întirzia a ne asculta dorul inimii.

X. Y.

Correspondințe.

CHESTII ACTUALI.

Tractul Dergii Oct. 1903.

E mult de cînd la noi nu s'a împliat nimic vrednic de însemnat pare-că o amorțală a cuprins spiritele.

Abia afacerea congruel a făcut ceva mișcare — dar nici pe departe n'a ajuns la înălțimea ce merită căci nu există omul ce ar sci însufleți spiritele. Alt cum tóte păturile le-a cuprins interesarea de ideia congresului preoțesc așa de mult atinsă. După opinia mea congresul ar avé de a se ocupa nu numai cu cesțiunea congruel — ci și cu alte multe, din desbaterea cărora s'ar desvolta încă o mulțime, — căci numai discutînd — asupra lipselor — sîntem în stare a le cunoște și apreția.

Ce privesce chestia congruel — aceea nu ar trebui se intereseze numai preoțimea — ci și poporul și mai cu sîmă inteligența

năstră gr.-cat. pentru că clerul nu se reprezintă pe sine — ci întreg poporul credincios, și starea lui detrage întregului popor aparținător dar mai eu sémă inteligenței aceluia.

E adevărat că starea de azi a preoțimei noastre gr.-cat. considerând punctul material e de tot nefavorabilă, dar considerându-o din punct de vedere de acțiune pe tereul religios și național, că îi ofere un avantaj însemnat, lipsa de deobligație și independența de acțiune. Acest avantaj e mai scump de cât ori ce congruare, și ori de unde din alte părți preoțimea ar fi congruată ea și l'ar pierde. Pentru aceea ar fi de dorit ca ajutorul să i-se facă de acolo de unde acest favor nu s'ar pierde, iar acest factor ar poté să fie după a mea părere și inteligența noastră.

Eu cred, că e injust a pretinde de la preoțimea căreia nu-i ajung mijlocele de subsistență — că din neajunsuri să-și formeze fonduri de rezervă. De unde va depune pe ziua de mâine — când nice pe azi nu are de ajuns? Încordarea prea mare a organelor corporali în exercitarea la virtutea răbdării ar aduce nimicirea corpului întreg. Factorii cari ar fi chemați a se îngriji pe cum am zis de îmbunătățirea sortii preoțimei noastre sînt după părerea mea Episcopatul și inteligența noastră laică.

Eu cred că preoțimea nici nu are a cere ajutorul acelor factori — căci împlinirea cu scumpătate a deregătoriei ei — e cel mai valoros apel — și Episcopatul care pe alte scopuri a jertfit așa de mult — care s'a îngrijit de toate lipsele — ce noi nu le-am nici știut — nici cunoscut — ci el le-a aflat — nu va uita nici preoțimea sa. Apoi inteligența d'ora nu s'ar lăsa mai pe jos ca inteligența altor confesiuni din patrie, ci pe cum aceea, edifică scoli, biserici, sprijinesce preoți și dascăli și caută tot modul prin care și-ar putea ridica națiunea și confesiunea așa nici a noastră nu va rămâne tot numai lângă obiceiul vechi de a pretinde parochii bune, la rudeni și amici stipendii pentru fi și nepoți, ci vor jertfi și ei pentru preoțimea, care de ar fi părăsiti azi e amenințată, a fi desconsiderată chiar și de învățătorii subalterni, cari considerând quinquenalele obvenente și fondul de pensine au o sorțe cu mult mai bună.

Până s'ar face ceva, eu mă mir de ce propunerea făcută în nrul 37 rămâne tot în stadiul propunerii, deși toate sinódele tractuale saū declarat pentru acceptarea unei ast fel de modalități. — Pentru punerea acestei modalități în praxă nu-i de lipsă nici sinod, nici congres.

Pentru aceea după părerea mea ar trebui fără congres și fără sinod diecesan pe baza decisiunilor existente a pune în praxă propunerea din Nr. 37.

Apoi a convoca și congres mixt unde pe lângă congruă s'ar puté desbata multe chestii de interes social, bisericesc și scolaric. — Apoi discutând am mai descoperi și altele, căci pe cum numai examinând rana până în fund poți afla rădăcinile rēului, așa și lipsele noastre numai desbătēnd și discutându-le ni le vom cunósce. Acesta sîntem detori să o facem și de nu ar exista chestia ce ne interesază mai de aproape „congruarea“ căci toți cari scim carte avem sfinta datorință de a contribui cu puterile spirituale și materiale la delăturarea relor ce împedecă

poporul nostru în prosperarea sa. Iar relele și modul delăturării — nu se pot afla de cât în înțelegerea și adunarea forțelor — din o adunare bisericescă.

Pentru aceea amēnarea convocării unei adunări bisericesce unde ar puté să se discute defectele poporului nostru cum sînt: esecese în benuri, petrecerile nocturne, luxul ostentativ, îndatorirea fără cumpēt, procesele uechibzuite, furtul fetelor, căsătoriile nelegitime a nematurilor, etc. apoi chestii bisericesce și scolarice, dezvoltarea gustului de cetire, înflorirea ziaristicii bisericesce ba chiar și afaceri sociale aparținătoare cultului cum sînt: pascile, pomenile, sērbătorile nelegate etc. eu o cred de o grea pedecă pusă bisericei în dezvoltare.

Pe lângă chestiile amintite a congruă și congresul ceva mișcare face pe aici peregrinajele la „Nicula“ — „Strimba“ și „Cătalina“. Cine n'a vēdnt ast fel de peregrinaje nu-și poté închipui pietatea și edificarea reciprocă ce dorere sar face numai din aceste dacă preoțimea s'ar sili a se înalta la nimbul — unde pietatea poporului ar voi să le înalte.

El concurge acolo cu ceea mai curată intenție, dar nu-și poté afla împlinită deplin dorința inimii. Vezi grupuri grupuri de ómeni, călătorind zile întregi, rugându-se și lăudând pe Dumnezeu — dar fără organizație așa cât se întâmplă și excese — pe la crișme unde își iaū victuale. . . . Nu știu cum folosesc ocazia la „Nicula“, dar la cele alalte două locuri, nici chiar ce privește predicarea nu-i bine folosită ocazia. Eu cred că ar trebui să se țină 2—3 predici la diferite restimpuri după mănecat — după liturgie și vecernie. Apoi ar trebui deosebit preț pus pe mărturisire. Penitenții ce alērgă acolo, o fac acesta din trei motive și anume: 1. Pentru că nu și a facut mărturisirea anuală. 2. Pentru că i-se pare prea mare ori prea mic canonul dat de preotul concernente. 3. Nu îndrăsnesc saū nu a primit deslegare de la preotul concernente — saū are ceva dubietăți care crede că preotul sēu nu-i în stare a i le rezolva cum se cuvine. Acum să mă țerte ori cine — dar eu afirm, că nu ori care preot e în stare a rezolvi cause așa de grele. . . . Și nu ar trebui încredințați cu ast fel de cause de cât preoții, cei mai calificați. Apoi ar trebui îngrijit de localuri pentru mărturisire, în câmp înconjurat de public nimeni nu-și poté desțînui sufletul cum ar voi.

În ori ce cas ar trebui extirpat abuzul de a și suplini mărturisirea pascală prin ast fel de mărturisiri, și a îndrepta pe toți cei ce nu au făcut o să o facă, căci fără de oia preotul concernente nu poté cunósce urmări, și emenda poporul sēu, apoi a ține cu scumpătate la legi a nu-și aroga drept de a modifica canónele date. Și a deslega pe aceea pe cari preoții concerenți iaū respins,

Nu-i de lipsă a aminti că poporul se edifică mult prin portarea preoțimei dovedite la ast fel de ocaziuni și că detrage mult pietății dacă la petrecerile împreunate cu ast fel de peregrinaje — preoțimea nu observa strict — datorințele statului sēu.

parvus.

Revistă bisericescă.

Roma. Sfinția Sa Pontificele Papa Piu X. a numit pe Magn. Rafael Merry del Val secretar de stat în locul card. Rampolla. Noul cancelar al sf. scaun e numai de 38 ani, s'a născut în Londra, unde tatăl sēu era ambasador-spaniol. La vristă de 23 ani s'a chirotonit întru preot, la 27 a fost numit camerier secret, apoi prelat papal, fiind aplicat în cancelaria secretarului de stat. Se asigură, că la proximal consistor sfinția Sa îl va crea cardinal.

Revistă politică.

Afaceri interne. Crisa departe de a înceta se înăspresce tot mai mult. Conte Héderváry și Lukács mereu au fost primiți de Maiestatea sa, s'au întors înse tot de una fără nici un rezultat. Tótă nădejdea era acum la operatul comisuni de 9, emisă din membrii partidei liberale, ca să statorēscă poziția partidei în chestia armatei.

Cum se scie înse că la noi opoziția lucra pe o mână cu guvernul și întors, așa și operatul acesta conține mai multe pretensiuni, așa numite „naționale.“

Ministrul Lukács a dus programul Maiestății Sale, care a declarat că chestiunea limbei în armată o consideră ca un drept exclusiv al Soveranului și nu permite nimerul nici un fel de amestec, și că asupra chestiunii acesteia nu va mai discuta.

Cuvintele acestea ale Monarchului au făcut o impresiune deprimătoare asupra tuturor partidelor. Se crede, că după acesta nu restēză alta, de cât că Maiestatea Sa se disolve dieta.

Foile Kossuthiste ca să departe atenția de la crisa acesta, au inscenat o revoluție fictivă românescă în comitatul Hunedórei. Seirea acesta alarmată a fost reprodusă de toate foile. Comitatul Hunedórei în congregația ținută zilele acestea, prin gura dlui vice-comite au desmintit foarte categoric scorniturile acestea.

Aflându-ne la sfirșitul anului, și partea cea mai mare a abonenților nostri fiind în restanță cu abonamentul, venim a-i roga cu tot respectul, să binevoiască a-ne trimite prețul abonamentului, cât mai grabnic, căci nu mai putem aștepta, avēnd și fôia lipsele și detoriile sale pe cari trebuie să și-le plătescă.

Administrațiunea.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Pentru înfrumșetarea bisericii gr.-cat. din Aschileu-mare a procurat: Ciurdar Mitru, o lance în valoare de 4 cor. Dumitraș Ioan 1 iconă în valoare de 5 cor. 40 fl. Sombelean Ioan, 2 icone în valoare de 8 cor. și un rând de vestimente de liturgie în valoare de 80 cor. și Sântmihailan Ana, un stichar în valoare de 9 cor. Pentru care faptă Dumnezeu să le respălătescă. Curatorul.

Știri personale. Exceleanța Sa Metropolitul Victor și Ilustritatea sa Episc. Vasile au plecat la Budapesta spre a lua parte la conferența episcopescă. Ceialaltii Preasfințiți Arhiepiscopul au fost împedecați de boală. Exceleanța Sa Metropolitul Victor sa reîntors în deplină sănătate la reședință adî cu trenul de 9¹/₂ ore.

Din dieceza de Lugoj. În ședința consistorială din 10 Septembrie a. c. au fost denumiți de docenti: Petru Tăslăuan, la Lunca-Cernei. Artimon Recean, la Ștei. Matei Gușeală, la Totesci. Valeriu Besu, la Rindemori; Georgiu Țiapu, la Ramna. Georgiu Cojerean, la Ilandia. George Halmagi la Parța. Au fost strămutați: Florentina Szabó, de la Ștei la Cârneșci. Victor Bacoș, de la Iezvin la Grădiște. Georgiu Indreiu, de la Ramna la Vermeș. Elisa Crișan, de la Vermeș în Clopodia. Petru Turcu, de la Lunca-Cernei la Silha. Iustina Ciupe, de la Ghilad la Iezvin. S'îu pensionat: Samuil Popescu, din Totesci. Nicolău Dobia, din Silha. Nicolău Negovan, din Valealungă.

Sfințire de biserică. Duminecă la 1 Nov. n. se va celebra sfințirea noii edificatei biserici gr. cat. din Petrhaza. Tot cu aceea ocaziune se va aranja și o petrecere cu dans în favorul bisericii.

Hymen. Dl. Vasiliu Lohan, teolog abs. și prof. la gimnasia din Lugoj, și va serba la 26 oct. căsătoria sa cu d-șora *Lucreția Madincea* fca Rsm canonic Madincea din Lugoj. — Trimitem urări de fericire.

Expoziția prof. Smigelschi. De la Blaș dl prof. Smigelschi și-a strămutat expoziția sa la Sibiu, amplificându-o mult cu pânze de pictură profană. Sintem veseli, că putem constata apretieri foarte favorabile asupra lucrărilor d-sale, spuse chiar de omeni pricepuți în ale picturii. Așa de pildă dl St. Groh, profesor de școala pentru industria artistică din Budapesta scrie între altele următoarele: „El intră târziu, ca om matur, în publicitate, după ce a treia parte a timpului de muncă din viața sa la dedicat studiului. De aici se explică, că pe când pe alții îi urmăresce reclama pas de pas în dezvoltarea lor, el trebuie să se lupte ca artist consumat cu dificultățile primului debut. Și dificultățile se potentă prin faptul, că ceea-ce ne prezintă Smigelschi nu este arta obișnuită insinuantă, ce o găsim pe toate potecile, care nu ne lasă impresii mai adânci și pe care o uităm tot așa de repede, ci este un ciclu de creațiuni, pentru executarea cărora se cere reculegere serioasă și cunoștințe de stil.

„Smigelschi a pășit pe o cale, pe care nimeni n'a călcat înaintea lui. El a căutat să reveleze metoda pentru arta sa așa, ca ea să rămână sinceră și în același timp națională. Entuziasmul, ce l'a însuflețit din tinerețe față de venerabilele biserici românesce, l'a îndemnat mai târziu la studiul monumentelor clasice ale stilului bizantin, și tot ceea ce l'a fermecat în Ravenna, Venetia etc., a contopit în individualitatea sa. Din operele sale putem ceti principiile mari fundamentale ale stilului bizantin, conform cărui în decorațiune părțile trebuie să se subordoneze întregului. De aici vine, că pe când în planul de decorațiune al catedralei din Blaș, întregul ne surprinde cu bogăția colorilor și cu admirabila distribuție a ma-

sselor, expunerile picturale în liniștea și sublimitatea lor alcătuiesc un întreg armonios cu decorațiunea. Figurile se prezintă, contrar figurilor de sfinți ale artei baroc, de obicei emoționate cu patimă și și mai des teatrale, — prin sublimul divin desbrăcat de ori ce patimă omenescă. Am greși foarte mult, dacă discrețiunea în compoziție și severitatea stilistică le-am considera drept slăbiciune a pictorului. Tablourile *aș chevrolet* (Staffelei) ale lui Smigelschi ne arată prea evident, de câtă siguranță a desemnurilor dispune, chiar și când își prezintă figurile în emoțiune puternică, violentă, și că liniștea aparentă pentru ochii noștri, deprinși cu arta renașterii, cu desevirșire nouă, nu este alt ceva, decât discrețiunea inerentă stilului. Asta, fresce, este pricina că cel ce calcă pe cărarea cu desevirșire neumblată nu este primit numai de cât cu osanale și vor fi mulți chiar printre conașionali săi, cari nu vor aprecia după merit individualitatea bine prezentată a lui Smigelschi, și numai încetul cu încetul va trebui el însuși să-și formeze un public pricepător. Dór' cultul artei bizantine este ceva nou de tot. În depărtata Anglitară au început să imiteze acest stil. *Nici în Ungaria, nici în Germania* nu cunosc vr'un artist, care să fie meșter în acest stil. Cu toate că arta bizantină, cultivată în biserica grecescă din timpuri străvechi, în străinătate este cu totul străină, ar fi de dorit, ca artistul să-și prezente lucrările și unor cercuri mai largi (în străinătate). Căci după cum se întâmplă de ordinar la noi, și în cazul de față este verosimil, că străinătatea mai curând îl va aprecia așa cum merită, iar conașionali săi numai după aceea vor ajunge conștienți, ce artist eminent, și național în toate fibrele sale, poșed ei în Smigelschi!“

Iar prof. C. Dörschlag, de la școala reală din Sibiu, bun pictor și el serie următoarele: „Cine cunoșce pe Smigelschi și talentul său, cum și zelul cu care acest artist să năsuiese să-și desvölte și perfecționeze talentul, acela trebuia să-și facă încă dinaintea cele mai bune idei despre esopșiția ce s'a deschis azi în sala cea mare de la „Gesellschaftshaus“ și de fapt vizitatorul esopșițiunii n'a rămas de loc desilusionat. Pe lângă un mare număr — sint aproape 70 — de tablouri profane moderne, Smigelschi mai espune — și pe acestea pune de astă dată mai mult pond — și un mare număr de *picturi monumentale, bisericesci în stil bizantin*, cari formeză lucrările pregătitoare pentru pictura din interiorul bisericii catedrale din Blaș. . . Smigelschi a fost de repetite ori în Italia pentru a studia în Venetia, Ravenna și Florenta picturile antice creștine, în S. Marco, în San Vitale, la Mormintul Galla Placidiei, S. Apollinare Nuovo și în Classe și cum se mai numesc aceste venerabile monumente ale artei bizantine. Unde n'a putut studia în original pe vechii măestri ai acestor mosaicuri și picturi de părete, Smigelschi a consultat diferite scrieri asupra Romei, Sicilei, Constantinopolului și asupra mănăstirilor de pe muntele Athos, pătuzând pe calea acesta în mod surprinzător în stilul acestei perioade. Conștiința sa artistică înse nu i-a permis să copieze simplu. Din contră! Cu gustul său rafinat a știut evita unele severități ale vechilor măestri, fără înse se altereze stilul; a știut să disolveze colorile adese ori prea multifere și prea vii, în o armonie binefăcătoare și o pompă de colorii serioasă. Sala cea mare de la „Gesellschaftshaus“ presinta o privesce de tot particular străină și sərbătorască . . . dorim artistului să aibă cât mai mulți vizitatori, iar publicului sibian iubitor de artă, multă plăcere la vederea valoroselor și originalelor *tablouri*.“

Noul Doctor în drepturi. Al doilea brav fiu, George a preotului nostru Ioan Pătăcean, baroch în Copand a fost promovat de Doctor în drepturi la univesitate din Clușiu la 3 Oct. anul curente. Acest preot să buenră de doi doctori în jură Eugen și George.

Distincțiuni. Dl. *Dionisiu Florian* căpitan cl. I la regim. 85 de infanterie a fost decorat cu crucea militară pentru merite, iar dlul *George Moga*, medic de regim. cl. I la regim. 50. i s'a esprima mulțămintă prea înaltă. — Felicitări!

Constituire. Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a elevilor din institutul teologic-pedagogic din Caransebeș în ședința sa de dno 25 Septembrie v. s'a constituit în următorul mod: Președinte Dr. Petru Ionescu, profesor; vice-președinte Ioan Andreescu, cl. c. III. Notar I: Liviu Biro, cl. c. III. Notar II: Pavel Bogoevițiu, ped. c. IV. Bibliotecar: Marcu Boldovină, cl. c. II. Vice-bibliotecar: Damian Izvernician, ped. c. III. Cassar: Romul Ancușă, cl. c. II. Controlor: Eustachie Gerga, ped. c. IV. În comitet: Valeriu Blajovan și George Costescu, cl. c. III. Antoniu Miloșescu, și Valeriu Perin, cl. c. II. Grigorie Iorga, și Pavel Magdescu, cl. c. I. Constantin Iacob, ped. c. IV. Alexiu Crețu, ped. c. III. Iosif Bogdan, ped. c. II. Aurel Bălan, ped. c. I. — Societatea „Petru Maior“ a stud. univ. din Bpesta s'a constituit pe anul 1903/4 în chipul următor: President: Sebastian Stanca, abs. de teol. și stud. în fil. Vicepres.: George Gërda, stud. în drept. Secretar: Const. Nedelcu, stud. în fil. Notar I: Horia Petra-Petrescu, stud. în fil. Notar II: Alex. Bojinca, stud. în drept. Cassar: Mihaiu Șerban, stud. în fil. Controlor: Valeriu Seni, stud. în fil. Bibliotecar: Const. Bucșan, stud. în drept. Vicebibl.: Zacharie German, stud. în fil. Econom: Romul Muntean, stud. în drept. Comisia literară: President: George Tulbure, abs. de teol. și st. în fil. Referent: George Gërda, stud. în drept. Membrii: Sebastian Stanca, abs. teol., st. fil. Isac Lintia, stud. în fil. Const. Nedelcu, stud. în fil. Horia Petra-Petrescu, stud. în fil. Antoniu Domide, stud. la ped. sup. Comisia supraveghetore: Pompil Nistor, stud. med. Antoniu Domide, st. ped. sup. Petru Groza, stud. în drept.

Petreceri. Cu ocaziunea inaugurării noului local al „Casinei române“ din loc Duminecă în 25 Octobrie st. n. 1903 se va da o *serată literară-musicală*, cu următorul program: 1. *Ouvânt de inaugurare*, Presidentul Dr. Augustin Bunea. 2. *Ouvertura din „Erculean“* de I. Mureșian esec. la pian pe 4 mâni de d-șora M. Brândușian și Autorul. 3. „*La frați*“ excursiune în Sicilia, disertare de prof. Alexiu Viciu. Nr. 1 din balada „*Erculean*“ de Iacob Mureșian cor mixt. 6. a) „*Steluța*“ de V. Alesandri. b) „*Fugi în colo*“ de I. Mureșian coruri mixte. Începutul la 8 ore s'era. Întrarea de persoană 50 bani. — În favorul bisericii române gr. cat. din Silvașul-magiar se va ține la 1 Nov. o petrecere cu dans.

Necrolog. † Ioan Órga. Sâmbătă sara a repausat după suferințe de aproape 4 ani, emer. vicerector al seminarului teologic din loc. v. protop. on. Ioan Órga. Sute de proști, crescuți în seminarul nostru își vor aduce aminte de el, de omul cu multă dragoste și alipire cătră tinerime. La îngroparea lui s'evirșită Luni în biserică catedrală a pontificat canonicul Dr. Isidor Marcu, asistat de profes. pens Ioan German, și Nic. Popescu, de protop. Blașului George B. at, și capel. Inliu Nistor. Predica funebrală a rostito prof. Emil Viciu, iar cântările corul teologilor sub conducerea prof. Papiu. La sfirșitul tristei ceremonii a cântat plinele de doioșie compoziții a prof. Mureșian: „Plâng și mă tânguiesc“ și „Omul ca iarba“ A asistat la Escel. Sa Metropolitul Victor, membrul vener. Capitul, preotii și profes. din gremiu și mult public. Repausatul a fost de 62 ani, și de 33 ani chirotonit ca preot. — Trimitem întristatului său fiu, Iosif Órga, comtabil la „Selagiana“ sincerele noastre condolințe.

Odihnescă în pace!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Alesandru Papiu Ilarian.

(27 Sept. 1828—23 Oct. 1877.)

(Continuare.)

Înainte de a trece mai departe în descrierea vieții și activității lui Papiu, ni-se impune, să insistăm, la acest loc, asupra unor evenimente, care stau în strânsă legătură cu o parte a activității sale literare.

Înțelegem încercările puse întru realizarea unei alianțe magiario-române, pe la 1859 și 1860, contra Austriei.

Repetăm, ni-se impune să ne ocupăm de evenimentele acestei alianțe, căci fără de ale cunoaște, nu am putea înțelege deplin Memorandul, ce l'a presintat la 1860 Papiu lui Cuza-Vodă.

Azi cunoaștem pe larg istoricul alianței magiario-române, care nici când nu s'a pus în deplină acțiune, și ast fel nici n'a putut aduce rodele dorite și de o parte și de alta. Scim, între ce fel de împrejurări și cu ce scop s'a contemplat, și până la ce grad s'a dezvoltat.

La 1859 Italia începe războiul cu Austria. În războiul acesta Napoleon al III-lea, puternicul împărat al Franței, intervine în favoarea Italianilor și spre a face Austriei încurcături interne, el intră în legătură cu emigrații magiari, și scrie și lui Cuza-Vodă, să fie de acord cu revoluționarii magiari de la 1848 pentru o mișcare comună în Ungaria contra Austriei, și tot o dată împăratul lasă lui Cuza-Vodă a întrevăde reîncorporarea Bucovinei către Moldova.¹⁾

Cuza-Vodă avea motive ponderose, cari îl îndemnau să nu fie străin de-o atare alianță. Scim anume, că îndoita lui alegere și unirea Principatelor române într'un singur stat n'a întâmpinat consensul tuturor marilor puteri europene. Franța, Prusia, Sardinia și Rusia se arătau binevoitoare alegerii sale și cauzei Principatelor unite, dar Turcia, Austria și Anglia se opunea și protesta energic contra îndoitei alegeri a lui Cuza, considerând alegerea lui, și cu ea unirea Principatelor, drept eludare a convenției de la Paris (1856) și provocare vătămătoare la autoritatea puterilor garante.²⁾

Mai cu seamă Turcia și Austria, aceste statornice dușmane ale Țărilor românești, nu se puteau învoi, din cauze mult mai adânci, la unirea Principatelor, și nu puteau primi întărirea și consolidarea poporului român. „Aceste două imperii — zice dl Xenopol — erau protivnicile firești ale oricărei dezvoltări și întăririi naționale ale poporului român, de ore ce erau alcătuite din o mulțime împesărită de popore, preste care nu puteau domni de cât atunei, când viața lor națională ar fi fost înăbușită. Ele erau deci de la sine aliate întru a se împotrivi dorinței Românilor, de a trăi o viață mai liberă și mai vrednică de omenii. — Turcia se temea, că întărirea poporului

român să nu-l ducă la desfacerea lui de împărăția otomană; iar Austria că întremarea lui să nu devină un centru de atragere pentru Românii din Transilvania, pe lângă, că acesta întremare ar fi stingherit exploatarea economică, proiectată pe o largă scară de Austria, în Principatele dunărene.³⁾

Ast fel date fiind rapoartele de dușmănire între Austria și Cuza-Vodă, se esplică ușor cum de el nu era, la început străin, de a intra în legături de alianță cu emigrații magiari contra dușmănei sale neîmpăcate.

Dar Cuza-Vodă își putea aduce aminte și de o intervenire armată în Principate.

E drept, că Anglia, una din cele trei puteri protivnice alegerii sale, a lăsat mult din tenacitatea cu care mai înainte combătuse ideea unirii Principatelor românești, fiindcă prin răscola Cipailor din India, și prin războiul contra Chinezilor, avute chiar în anii aceștia, se slăbise mult, afară de aceea în războiul cu China, care se prevedea a se reîncepe, cum s'a și întâmplat la 1860, era în alianță cu Franța.

Nu mai puțin e drept, că Austria se afla în ajunul unui război cu Franța pentru cestiunea italiană.

Dar și aceea e fapt, că Turcia adunase oștiri numeroase la frontierele Bulgariei, o tabără la Varna, și alta la Șumla, „care de o cam dată trebuiau să slujască numai pentru manevre, dar care la vreme de nevoie puteau să dobândescă și altă menire.“⁴⁾

În fața situației create prin punerea în mișcare a oștirii turcesci, și Cuza-Vodă se pregătesce, și orânduiesc la Dunăre 20,000 de soldați, fapt, care contribuie mult la încordarea raporturilor politice în Orient, iar toile străine aduceau informațiunea, că Austria ar fi oferit Turciei sprijinul său la cazul unui război. Nici nu era lucru îndoelnic, că dat fiind un conflict între Turcia și Principatele române. Austria ar părtini politica celei dintâi, și ast fel, Principatele române ar fi espuse la o intervenire armată din partea Austriei.⁵⁾

Între asemenea împrejurări se întâlneau mult interesele Românilor cu ale Magiariilor față de Austria. Cuza-Vodă avea interesul, ca Austria să fie ocupată în Ungaria, ca ast fel să nu se potă amesteca cu arma în afacerea Principatelor, iar Magiarii aveau lipsă de mișcare liberă dinspre Principatele române, ca est mod ei să-și potă organiza armata magiară pe pământul românesc, să potă opera liber în Transilvania, și să nu se témă, că lupta lor de libertate în Transilvania se va complica într'un război civil, repetându-se tristele evenimente de la 1848—49.⁶⁾

Mai era apoi încă un motiv pentru aliarea lui Cuza-Vodă cu Magiarii, acesta izvorea din dragostea lui Vodă pentru țara Bucovinei, acesta „țară dumnezească“, a cărei nume nici un Român nu-l potă rosti fără dorere, și care nici când nu va fi uitată de

aceia, cari simțesc românesc și își dau samă de împrejurările răpirei ei. „Pentru puține popore — zice dl Jorga — se găsește un ținut relativ mic, ca acesta, în care să se cuprindă atâta frumusețe, atâta bogăție de astăzi și amintiri din trecut așa de imbelșugate, de îndepărtate și de sfinte. E pare, că întrégă un sobor de mânăstiri, ce se grămădesc una lângă alta, venind fie care din câte o Domnie glorioasă sau eucernică, cântând la fie care slujbă, la fie care sârbătoare prin clopotele-l turnate cu veacuri în urmă ca o pomenire pentru străbunul ce a înălțat zidurile, pentru părinții, rudele, tovarășii lui de arme, ori de județ, pentru neamul, marele neam nenorocit întru mărirea căruia a schinteiat sabia sa și a înălțat rugăciunea acelor strămoși.“⁷⁾

Idealistul Vodă nu pută să-și nite de Bucovina, pitorească, bogată, glorioasă și nenorocita țară, atât de frumos comparată de dl Al. Vlăhuță, cu o „frântură de rai, scumpă inimii noastre“, cu o „grădină cântată de poezi“, cu o „sfântă țărăniță în care se odichnesc oșele celui mai glorios Voevod al Moldovei“. Era mult naturală dorința lui de-a reîncorpora această scumpă țară, cu izvoarele ei duioase fremătore, cu codrii ei cu umbra dulce, carea atât de josnic și mișelesc s'a sfâșiat din corpul Moldovei. Când Kaunitz și Galiczyn tratau asupra împărțirii Poloniei, Kaunitz rămăsese nemulțumit cu partea de pradă ce îi veni Austriei. Atunci Galiczyn zise: „Acușo vom suplini dintr'altuia, care are mai mult.“ Și lucrul s'a petrecut întocmai. Rusia atacă pe Turci, ocupă Moldova și Muntenia, și o parte din Moldova, Bucovina de azi, la 1777 o cinstesc Austriei, adaus pradei polone.

Acum Cuza-Vodă spera să lea de la Austriei Bucovina răpită la 1777, pentru aceea avea cu un motiv mai mult a urma scrisorei lui Napoleon, ca să se unescă cu Magiarii.

Cu ducerea la îndeplinire a convenției de alianță, între Cuza și Magiari, Napoleon încredință pe Victor Place, agentul diplomatic al Franței la Iași.

Acesta a și reușit a pune la cale, prin luna Maiu 1859, prima convențiune secretă, semnată din partea română de Cuza-Vodă, iar din cea magiară de generalul George Klapka și contele Ladislau Teleki.

În această primă convențiune se spunea, că Principele Cuza va îngădui patrioților magiari, să se stringă la frontierele Moldovei și prin orașele de pe lângă Siret. Tot aici trebuia să se adune arme și munițiuni, iar împăratul Franței avea să dea 30,000 de puscă, și anume 10,000 pentru Românii și 20,000 pentru Magiari.⁸⁾

(Va urma.)

Prof. Dr. Ioan Rațiu.

¹⁾ V. A. Ureche, L'alliance des Roumains et des Hongrois en 1859 contre l'Autriche. Bukarest 1894, pag. 3—4.

²⁾ A. D. Xenopol, Domnia lui Cuza-Vodă. Bucuresci 1903, vol. I. pag. 63—73.

³⁾ Xenopol, ibidem, pag. 66—67.

⁴⁾ Xenopol, ibidem, pag. 71.

⁵⁾ Kossuth, Irataim az emigrációból. Edit. II. Budapesta 1880, vol. I. pag. 381.

⁶⁾ Kossuth, ibidem, pag. 381.

⁷⁾ Nicolae Jorga, Cuvinte adevărate. Bucuresci 1903, pag. 63—4.

⁸⁾ Convențiunea publicată textual la Ludovic Kossuth, în Irataim az emigrációból, vol. I. pag. 369 și urm. și la V. Al. Ureche, în L'alliance des Roumains et des Hongrois, pag. 4 și urm.

ALBERTINA.

— Povestire. —

16

(Continuare.)

Nu-ți mai povestesc alte particularități — continuă Conrad — pentru ca să sfințesc cât mai curând.

La opt zile după aceea, Matilda era soția mea, eu eram atunci de 18 ani, n'aveam nici un oficiu.

Matilda mă conjură să o depărtez de locurile acelea, cari îi aduceau aminte de mama sa perdată, și eu am sfătuit-o să ne înturnăm în orașul meu natal, unde speram să aflăm pe unchiul meu Aloisiu. Ajunși acolo, am înțeles, că el s'a fost reîntors în Franța, și se căsătorise cu fica marchesului d'Espinasse, atunci am zis cătră muierea mea să vină cu mine până aci și ea să învoi cu plăcere. Dar cât de mare mi-a fost durerea — când abia ajuns — mi s'a spus că familia marchesului plecase în Anglia, și a fost lăsat numai o copiliță de câte-va zile în grija unei doice din sat.

Matilda era aprăpe să devină mamă și eu cheltuind puținii bani, ce-i adusesem cu mine, eram lipsit de mijloace ca să câștig o locuință; desperat îmi căutaî adăpost cu dînsa între ruinele castelului părinților mei . . . acolo Matilda născu o fetiță, dar durerile suferite, obosala și greutatea unei călătorii lungi, i-au slăbit puterile într'atâta cât în scurtă vreme ajunse la cele din urmă momente de viață. Atunci mă rugă să-i procur cele din urmă mângăierii ale religiei, eu alergai să aflăm pe un călugăr de viață sfântă — carele trăia solitar aci în apropiere, — el veni, împărtăși pe moribundă cu preasfintele Taine, îmi boteză fica mea, punându-i numele: Albertina, Carlotta, Aloisia; și lăsându-mi atestat despre botez, apoi mângăindu-mă cu dulci cuvinte și dăruindu-mi și o mică sumă de bani, se reîntorse în singurătatea sa.

— Eu îngropai cadavrul iubitei mele soție în subteranele castelului, apoi mai nebun de durere, nesciind cum să grijesc de mica copiliță, am luat o hotărîre culpabilă. . . .

Aici Conrad se opri din nou . . . și cădînd la picioarele fetiței esclamă:

— Îată-mă ajuns la mărturisirea delictului! . . . Albertina . . . puté-vei tu să mă ierți? . . .

Fetița nu mai putea grăi într'atâta era de emoționată. În sfîrșit zise cu tăria:

— Scôlă-te, Domnule, scôlă-te, și spune-mi restul.

— Dumnezeuul meu! Dumnezeuul meu! . . . strigă Conrad cu voce înădușită de lacrimi, ea mă numește: „Domn.“ Dar n'ai priceput, fica mea, că eu sum . . . tatăl . . . tîu?!

— Tatăl meu! . . . Tu? . . . — zise fetița. Cum? . . . în ce mod? . . . Nu sînt eu fica marchisei? . . .

— Nu scumpa mea! . . . adorata mea Albertină! . . . tu ești fica mea . . . unica și iubita mea fică! . . . cum ași voi să te fericesc! . . . dar oh! . . . eu sînt sorman și proscris . . . și nu-ți pot oferi nici avuții nici onoruri . . . ci numai nemărginita mea iubire.

— Explică-mi așa dară această taină neînțeleasă, — reluă tinera.

— Ți-am spus că aflîndu-mă în imposibilitatea de a nutri pe fica mea, eu am luat o hotărîre culpabilă. Eu descoperisem nutritorea, căreia i-a fost dată în grijă fica unchiului meu și a marchesei d'Espinasse, m'am hotărît deci să pun pe fica mea în locul aceleia. M'am ascuns bine, ținînd pe Albertina mea adurmită în brațe, și când am fost sigur că toți au ieșit din casă și micuța era singură, am intrat pe furiș în căsuță; am luat de la mica marchesină albele și finele scutece, am pus în acestea pe fica mea, o aședai în leagăn și luînd pe cealaltă fetiță în brațe, m'am ascuns din nou, acceptînd să se facă sêră. Ce ore neliniscite petrecui în ascunșul meu, temîndu-mă că voi fi aflat în tot momentul — nu pot, să-ți descriu; în sfîrșit de cătră sêră plecai spre ruinatul castel, și ajungînd acolo am dat micuței să bea puțin lapte, am așteptat cu nerăbdare să se facă zîna și la 3 ore ale dimineții 4 Maiu (chiar ađi se împlinesc 15 ani) am depus copila pe treptele bisericeii și alergai din nou la ascunșul meu, sperînd să aflăm puțină pace. Dar! . . . înzădar! . . . conștiința mea îmi striga necontentit: Nefericitul! . . . Tu gîndesci că vei ascunde delictul tîu dinaintea ochilor omenesci . . . dar puté-l vei ascunde dinaintea lui Dumnezeu? . . .

Și acum — continuă nefericitul, cădînd din nou în genunchi la picioarele ficei sale, acum când toate le cunosc, Albertina, fica mea, poți-mă tu ierta? . . . Mă vei face să aud de pe buzele tale dulcele nume de tată? . . . Albertină, fica mea, răspunde-mi! . . .

Albertina sta palidă, și nemișcată, părea că e statua durerii, cu ochii fixați spre tatăl său — cădînd în genunchi la picioarele ei — nu avea putere de a rosti vre-un cuvînt, capul îi ardea, i-se părea că și-a pierdut mintea și rămase mută creșînd că se află sub impresiunea unui vis dureros.

— Fica mea! . . . gema nemăngăiat bietul tată, fica mea, scumpa mea Albertină! . . . vorbesce te rog! . . . zi-mi un singur cuvînt. Dar vîdînd că fetița continuă a tăce, strigă cu un glas desperat: Dumnezeuul meu! . . . Dumnezeuul meu . . . dînsa nu voește să-mi răspundă . . . nu voește să mă recunoască! . . . Nu pôte, nu vrea să mă ierte! . . .

La strigătul acesta, Albertina tresări, își aduse aminte de glasul auzit în ziua primei sale Cuminecări, cunoscî că sosise óra jertfei și aruncă pe un moment ochii săi rîtăciți la icóna Preacuratei Vergure, vrînd să cêră tăria de lipsă ca să împlinescă jertfa, și se aruncă în brațele lui Conrad, strigînd:

— Tată! tatăl meu! . . .

El o strînse la sînul său în o estasă de bucurie și ridicîndu-și privirea la Ceriî esclamă: Mulțămescu-ți ție, Dómne Dumnezeule! eu sînt acum cel mai fericit între muritorii!

Aceste zicîndu-le acoperi cu sărutări și cu lacrimi blondul cap al fetiței.

După ce se linisciră puțin amîndoi seșură éráși și ținînd mîinile fetiței într'ale sale îi zise:

— Albertină, acum trebuie să îndeplinesci lucrul început, trebuie să faci cunoscut matusêi mele și maicei tale ceea ce

ți-am descoperit și să împlorezi tu pentru mine iertarea lor.

— Da tată, răspunse resolută tinera, eu trebuie să informez pe bună mea mamă ca să redee Anei locul ce i-se cuvine. Apoi cu privire la iertarea ta, nu te teme: eu cunosc inima marchisei și a mamei sale, și te asigur că te vor ierta fără hesitare.

— Mergi așa dară — reluă Conrad, mergi ingerul meu, și când voi fi asigurată că ele se învoesc ca să mă ierte, voi merge și mă voi arunca la picioarele lor.

— Ascéptă-mă aici reluă Albertina, de abia accept să-mi îndeplinească și această sfîntă datorință, într'aceea tu rógă pe Preasfînta Vergură să-mi dea tăria de lipsă; preste puțină vreme mă voi reîntorce și-ți voi face cunoscut rezultatul misiunii mele.

Aceste zicîndu-le fetița se îndreptă spre castel, iar tatăl său ingenunchiă înaintea icónêi Maicei lui Dumnezeu rugîndu-se ferbinte.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Dr. Ambrosin Chețianu: **Geografie**, pentru cl. III gimnasiaiă și reală, Blaș 1903. Tipografia semin. pag. 77. prețul 1 cor. Scrierea această e ultima parte din manualul de geografie pentru școlile medii, cuprinde America și Australia, apoi Geografia fizică și matematică și are mai multe figuri intercalate în text. Și partea această e scrisă în stil ușor și după pricepere elevilor, cărora nu li-se dă material mult spre a fi îngreunați, ci numai aceea de ce au lipsă pentru înmulțirea cunoștințelor.

„**Călinđarul Poporului**“. A apărut „Călinđarul Poporului“ pe 1904, cu un cuprins bogat și variat și cu frumoșe ilustrații. După scirile calendaristice și șematismul instituțiilor noastre culturale, economice etc., urmêză partea literară a călinđarului cu un cuprins foarte frumos. Ea începe cu schița: *Fii mândru române*, de Silvestru Moldovan, în care se arată calitățile și însușirile, de cari pôte fi mândru Românul. Urmêză apoi *povesci, poezii, (balede), biografii, glume*, etc., istoricul „*Reuniunii sodalilor români din Sibiiu*“, apoi povestiri din *lumea meseriașilor, Révașul* cu întâmplările (istoricul) unui an, *economie, sfaturi* etc. și *inserate*.

Dintre ilustrații amintim portretele lui Andrei Bărșean, Dr. I. Rațiu, Victor Tordășianu, casa „*Reuniunii sodalilor români din Sibiiu*“, *porturi românesce* etc.

„**Călinđarul Poporului**“, considerînd estinderea lui, este cel mai reștin călinđar la noi, făcînd anume pentru trebuințele plugarului și meseriașului român. Pretul este, ca și în trecut *40 bani* și porto *6 bani*. Se pôte procura la „*Tipografia*“ Iosif Marschall în Sibiiu (strada Poplăcii nr. 15) cum și la toate librăriile din țêră.

„**Sămăntorul**“, sub direcția unui comitet. Anul II. Nr. 40. cu următorul sumar: N. Iorga: — O expoziție de științe. M. V. — Antoniu și Cleopatra (sonet de Hérédia). I. Scurtu. Eminescu și Moldova. N. Iorga. — Socotéla definitivă cu d. Pompiliu Eliade. I. Neculau — Tactale țêrânesce: Pe unde șade dracul . . . — Red. — Bibliografie. — Numêrul 20 bani. Abonamentul 10 lei pe an.

George Oprea: **Sgărcitul poăit**, piesă teatrală populară în două acte, pentru sêrbătórea Născerii Domnului. Brașov 1903. Tipografia A. Murășanu, format mic, pag. 28. prețul 14 bani.

„Convorbiri literare“, Nr. 10, anul 37 — 1903. cu următorul sumar: Duiliu Zamfirescu. — Lydda: Pariea II (roman). A. — Lordul cel mititel (roman de F. H. Burnett, trad. din englezește). — Slavici. — Serbarea de la Putna. — Dr. George Alexici. — Macedoromânii. — E. H. M. — Jalea codrului (poesie). — St. O. Iosif și D. Anghel. — Copiii reveriei. Frică de lumină (trad. din Henrik Ibsen). — Virgil Onițiu. — Tatomoșu (schită din Ardeal). — N. Iorga. — Schematismul bisericesc din Transilvania și Ungaria (dre de samă).

Olive de repaus. Seria II de Sorcova. Brașov 1903. preț 1 cor. 60. Cuprinde 8 schițe și foițe, cum le numește autorul. Limbă frumoasă și curgătoare, observații fine pașătoare și mult spirit în descriere. Le recomandăm călduros.

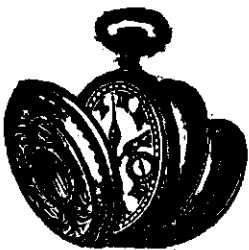
George Ludu și Ión Dariu: **Datorile copiilor sați istorice religioase și morale,** pentru clasele începătoare. Brașov 1903. editura librării Zeidner, pag. 48. preț 40 bani.

Posta „Unirii“.

Am primit și achitam abonamentul da la: *Kapnikbánya* pe 1903 sem. 2-lea. *Dr. C. Ch. Bucuresci*, din 1/10 1901 — 1/1. 1904. *M. Lechința* pe 1903 sem. 2-lea. *Ațel* pe 1902 și 1903. *Ios. R. Orade* pe 1903 sem. 2-lea. *Madarász* pe 1902 sem. 2-lea și 1903 sem. 1. *Dridif* pe 1897. *Turda-vechid* pe 1903 Oct. — Decembrie. *Secaș* pe 1903. *Leta-mare* pe 1903 sem. 2-lea. *Boinesci* pe 1903 Aprilie — Septembrie. *B.-Monor* pe 1903. *Kápolnok-Monostor* pe 1900. *Mintiu-rom.* pe 1903. *Bogata-rom.* pe 1903 sem. 2-lea. *G. H. Gherla* pe 1903 Iuliu — Septembrie.

Editor și redactor răspundător:
Aurel C. Domșa.

Inserate.

(44) 1—20
8 zile se lasă spre probă.

Numai 2.75 fl.

Să trimite cu ram-bursă ori anticipându-se prețul.

Un escelent ceas de busunar Remontoir, de nichel sistem „Patent Roskopf.“ Se vinde cu garanță de 3 ani. — Se dă gratis și o frumoasă catenă aurită și alte articole de reclam.

Celor ce nu le convine li se retrimite banii.

M. I. HOLZER

mare deposit de ceasuri și juvaere.

(Austria) **Krakovia** Dietelsgasse 66.

Liferantul oficialilor de stat.

Prețcuranturi se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

Anunțul se poate reproduce.

Banca de asigurare „TRANSILVANIA“

— întemeiată la anul 1868 —

în Sibiu, strada Cîsnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune, edificii de ori ce fel, mărfuri, mobile, vite și produse economice etc.

— asupra vieții omului —

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, rente, pe viață etc. etc.

Asigurări populare fără oerocetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială,

cu finea anului 1900: **1,303.572 cor. 15 bani.**

Valori asigurate contra incendiului: **72,420.299 corone.** Capitale asigurate asupra vieții: **9,248.543 corone.**

Pentru despăgubiri de incendii 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și ori ce informațiuni se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiu, str. Cîsnădiei nr. 5, et. I., curtea I., precum și de la subagenții din toate comunele mai mari.

Agenturi principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Timișoara și Făgăraș.

(5) 31—52

Calendarul 1904 Unirii

pe anul

e sub tipar

și la sfîrșitul l. c. va fi gata. Va avé un cu-

prins foarte variu și bogat. Cu mai mulți

articlii economici, didactici etc. etc.

Partea literară va fi foarte avută.

Pe lângă șematismul preoților

va fi și întreg șema-

tismul învățătorilor din

prov. metropolitană

gr. catolică.

Costă numai 50 fileri + porto 10 fileri.

Cei-ce vor cumpăra Calendar vor primi ca dar și un frumos

CALENDAR DE PĂRETE.

Aducem la cunoscința D-lor învățători, că Cartea de Cetire de Ștefan Pop s'a înlocuit cu:

≡ CARTEA DE CETIRE ≡

pentru clasa II. III. și IV. primară,

de I. F. Negruțiu și P. Ungurean,

care e compusă după toate cerințele didactice, ținând cont de dezvoltarea intelectuală a băieților după clase.

Cartea are format 8° pg. 310, leg. frumos, costă 1 C. + porto 10 fl.

☛ Intreprindere de transportarea și înmagazinarea mobilelor. ☚

ZORN MÓR

—≡ BUDAPESTA, ≡—

VII. ker., Erzsébet-körút 21. szám.

Primirea transporturilor de mobile în cară de transport patent ces. reg. lucrate după model francez, parchetate complet și închise, pentru toate localitățile din țară și străinătate.

☎ TELEFON. ☎ Adresa telegrafică: ZORN MÓR, BUDAPEST. ☎ TELEFON. ☎

Transporturi de mobile pe tren și pe corăbii, fără întrerupere, cu cruțarea speselor de pachetat.

Inmagazinarea mobilelor

în magazine cu totul uscate și acomodate, pe lângă responsabilitate.

—≡ Reprezentanți în toate orașele mai mari din țară și străinătate. ≡—

(9) 32-52

☞ Țimbalele mele au fost decorate la expoziția milenară. ☜

Țimbale de salon

cu pedal, castanii, negre, cu o rezonanță foarte tare și plăcută, de o construcție bună, cu garanță de trei ani. Prețul de prăvălie 150 floreni, ér la mine se pot căpeta cu 75 floreni. Dați instrucție deplină pentru 8 fl. la lună.

—≡ Prescurant trimit gratuit. ≡—

JEGESI GÉZA

măiestru de țimbale diplomat și inventatorul țimbalei „Coróna de fier”.

BUDAPEST, VII., Nefelejts-utca 43. szám.

(10) 32-52

Bani mijlocesc mai ieftin, mai discret, și mai iute:

Ofițerilor, oficianților privați și de stat, industriașilor, negustorilor și persoanelor apte de credit.

==== Pe lângă replătire avantajoasă ====

Pe căsi, pământuri, realități, mijlocesc în locul prim al doilea și chiar și al treilea împrumuturi de amortisațiune cu 4 1/2 și 5 %.

Conversiunile cele mai complicate le mijlocesc iute, pe lângă remunerare ulterioară.

Câștig informațiunii industriale și comerciale de natura cea mai discretă din toate părțile țării, și în sfârșit,

cauzele de tranșare ale comercianților necapabili de a plăti le descurc cu pricepere și mare grijă.

==== Pentru răspuns e de a se acelu marca. ====

SZENES A.

Cancelarie de informații și tranșării comerciale.

BUDAPEST, VII. Erzsébet körút 22, 1|12.

(7) 32-52

==== Numărul patentei 16.794. ====

Carol Beck

pregătitor de ventilatoare patentate pentru ferestă.

BUDAPEST, VIII, József-utoza 14.

În atenția directorilor de școală!

6000 de bucăți sunt deja în folosință!

Pentru luarea măsurii, mă rog să vă adresați mie.

Nu sci nime ce-î sănătatea!!

și care ne-o putem păstra numai pe lângă ventilație potrivită.

Ventilatorul aflat și patentat de către Carol Beck este fabricațiune magiară, care întrece toate ventilatoarele din străinătate, atât în ce privește scopul, cât și bunătatea. Din punct de vedere sanitar, curentul e eschis prin apertura de 45 %. Se pot aplica la toate ferestile. Am foarte multe scrisori de recunoștință, cari dovedesc, că publicul e deplin mulțămît.

Prețurile ventilatoarelor:

Cel mai mare și mai greu, cu decorațiune.	C. 25—
Pentru ferestă comune, școli, institute și locuințe private	„ 13—
Pentru ferestă mai ușore și mai simple	„ 9—
Ferestă de Olosett	„ 7-60

Preliminar de spese gratuit:

Ventilatoarele mele se folosesc în următoarele locuri mai renumite. Casina Națională magiară, Ministeriul de comerț, Gimnasiul reformat, Ludoviceul, Școlile elementare de stat din Kis-Pest și în mai multe spitale și școli din capitală și provință, dovedindu-se de foarte bune.

Comandele atât în loc, cât și în provință se efectuează foarte prompt și foarte repede.